

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Åldersvänligt Botkyrka

Handlingsplan

Innehåll

WHO: s nätverk Age-friendly cities and communities (AFCC)	3
En åldrande befolkning	3
Handlingsplan för ett åldersvänligt Botkyrka.....	5
Syfte	5
Giltighetstid	5
Vem riktar sig planen till?	5
Koppling till andra dokument.....	5
Handlingsplanens förutsättningar	6
Handlingsplanens upplägg.....	7
Fokusområden	8
Fokusområde 1 – Boende och boendemiljö	8
Fokusområde 2 – Kommunikation och information.....	13
Fokusområde 3 – Social delaktighet och inkludering.....	17
Fokusområde 4 – Trygghet och utemiljöer	22

WHO: s nätverk Age-friendly cities and communities (AFCC)

Världshälsoorganisationens (WHO) nätverk Global Network for Age-friendly Cities and Communities (AFCC) är ett globalt initiativ som syftar till att göra städer och samhällen till bättre platser att åldras i. Nätverket lanserades 2010 som ett svar på det globala åldrandet i befolkningen och den snabba urbaniseringen. Medlemskap innebär ett politiskt åtagande från en stad eller kommun att aktivt arbeta för att förbättra sina fysiska och sociala miljöer så att de stödjer och möjliggör ett hälsosamt och aktivt åldrande.

Bakgrunden till att AFCC skapades ligger i insikten att så mycket som en fjärdedel av invånarna i städerna i höginkomstländer år 2030 kommer att vara äldre än 60 år. Den demografiska förändringen kommer att ställa nya krav på städer och samhällen att anpassa sina strukturer och tjänster för att möta de äldres behov och WHO anser därför att det finns starka skäl att redan idag vidta åtgärder.

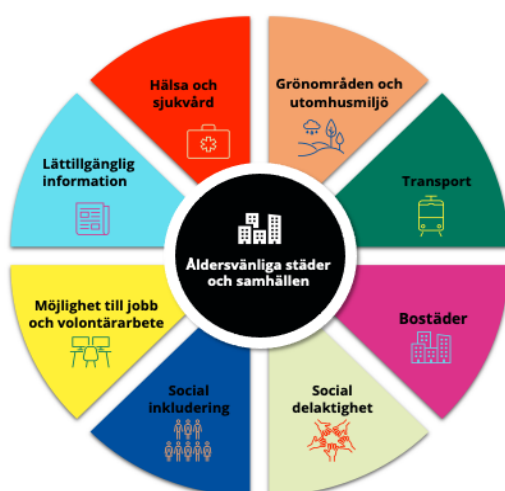
Botkyrka kommun är medlem i nätverket sedan 2024 och har i och med det åtagit sig att följa den modell som WHO har tagit fram för hur ett utvecklingsarbete för åldersvänliga städer och samhällen bör bedrivas. Enligt modellen behöver det finnas etablerade samverkansformer, som säkerställer att äldre är delaktiga och har inflytande över vad som ska utmärka utvecklingsarbetet. Att arbeta tidigt och långsiktigt med folkhälsa är en grundförutsättning för en åldersvänlig kommun. Hälsa och livskvalitet på äldre dagar formas genom tillgång till sociala nätverk, inkluderande mötesplatser och fysisk aktivitet.

En åldrande befolkning

Det svenska samhället genomgår just nu en betydande demografisk förändring där andelen äldre ökar i förhållande till den övriga befolkningen. Denna utveckling märks tydligt i många kommuner, och Botkyrka är inget undantag. Här växer den äldre befolkningen stadigt, både som en följd av att invånarna lever längre och att stora årskullar nu nått pensionsåldern.

Prognosen är att andelen äldre över 80 år ökar med cirka 50 procent fram till år 2050 enligt SCB. För Botkyrka kommun innebär denna förändring att behovet av äldreomsorg, vårdinsatser och sociala stödstrukturer ökar. Det handlar inte enbart om traditionell omsorg, utan även om förebyggande arbete, bostadsanpassningar och möjligheter till ett mer självständigt liv för äldre som vill bo kvar hemma.

En växande äldre befolkning innebär också möjligheter. Många äldre är aktiva långt upp i åldrarna och bidrar till lokalsamhället genom ideellt engagemang, föreningsliv, barnomsorg inom familjen och som en social resurs i närområdet. Den erfarenhet och kunskap som äldre besitter är en viktig tillgång för kommunen och kan stärka både sammanhållningen och det civila samhället.

WHO har mot bakgrund av den demografiska utvecklingen tagit fram en global strategi. Det handlar om att genom långsiktiga och hållbara satsningar skapa miljöer som främjar hälsa och välbefinnande bland äldre med varierande behov och förutsättningar. Miljöer som bygger på en positiv inställning till att åldras, där de äldre ses som en tillgång och ges möjlighet att påverka samhällsutvecklingen. WHO har i sitt arbete identifierat åtta områden som avgörande för städers möjligheter att uppnå detta som framgår av figuren nedan. Dessa områden är: bostäder, ta tillvara äldre som resurs, utomhusmiljöer och bebyggelse, transporter, social delaktighet, respekt och social inkludering, kommunikation och information samt samhällsstöd och hälsa.

Botkyrka har kommit en bit på väg i arbetet med att följa WHO:s modell, särskilt när det kommer till etablerade forum som pensionärsråd, mötesplatser för social delaktighet och olika former av förebyggande arbete. Pensionärsrådet och deltagare vid kommunens mötesplatser har även varit delaktiga i den baslinjemätning som genomförts för att inventera hur Botkyrka kan bli mer åldersvänligt. Nästa steg i att leva upp till WHO:s modell är att ta fram och genomföra en handlingsplan. Utmaningen för Botkyrka – liksom för många andra kommuner – blir att skapa ett samhälle som är tillgängligt, tryggt och inkluderande för äldre, samtidigt som man tar tillvara de äldres potential. Det handlar om att utveckla bostadsområden,

strukturer kring vård och omsorg samt mötesplatser där äldre kan leva aktiva, meningsfulla och självständiga liv.

Handlingsplan för ett åldersvänligt Botkyrka

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att ange en tydlig riktning för hur kommunen ska arbeta för att göra kommunen så åldersvänlig som möjligt.

Handlingsplanen beskriver hur kommunen ska utforma och organisera tjänster, stöd och fysisk utformning för att främja trygghet, hälsa och delaktighet.

Giltighetstid

Handlingsplanen löper fram till 31 december 2028. Om det skulle ske förändringar i den politiska styrningen innan dess, kan planen komma att revideras.

Vem riktar sig planen till?

Planen gäller för hela Botkyrka kommuns organisation, samtliga nämnder och bolag. Planen kan även användas för att som kommuninvånare informera sig om vad som görs idag för att göra Botkyrka mer åldersvänligt och vad som planeras att genomföras under den kommande treårsperioden.

Koppling till andra dokument

Handlingsplanen stödjer kommunens arbete med Agenda 2030 och FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling där åtgärderna för en åldervänlig kommun främjar både social och ekonomisk hållbarhet¹.

Utöver det bygger planen vidare på kommunens styrdokument ”*Ett hållbart Botkyrka*” där Botkyrka har antagit sex hållbarhetsutmaningar. Dessa är arbete och egenmakt, plats och gemenskap, utbildning, miljö och klimat, hälsa, samt sammanhållning och demokrati. Handlingsplanen för ett åldersvänligt Botkyrka bedöms särskilt bidra till följande utmaningar:

¹ Botkyrka kommun (2020). *Ett hållbart Botkyrka*

- **Botkyrkaborna är friska och mår bra**, genom att prioritera insatser för trygghet, delaktighet, förebyggande hälsa och minskad ensamhet bland äldre.
- **Botkyrka, vår plats**, genom att verka för tillgängliga och inkluderande boendemiljöer och mötesplatser som gör det möjligt att åldras tryggt och aktivt i kommunen.
- **Tillsammans för sammanhållning och demokrati**, genom att ge alla äldre ökad möjlighet att vara delaktiga, hörda och inkluderade både i kommunens utveckling och i lokalsamhället.

Handlingsplanen för ett åldersvänligt Botkyrka bidrar även till det politiska målet "I ett tryggt Botkyrka ges alla en chans att forma sina liv" genom att stärka äldres trygghet, delaktighet och självständighet. Genom tryggare och mer tillgängliga miljöer, förebyggande insatser och bättre information får äldre bättre förutsättningar att leva aktiva och självständiga liv.

Handlingsplanens förutsättningar

I och med medlemskapet i AFCC har kommunen åtagit sig att följa den modell som WHO har tagit fram för hur utvecklingsarbetet för åldersvänliga städer och kommuner bör bedrivas. En viktig princip i WHO:s koncept kring åldersvänliga städer är målgruppens delaktighet i hela processen. För att uppnå detta bör varje ny medlem genomföra en baslinjemätning, av vilken de äldres behov och önskemål framgår. Med baslinjemätningen som utgångspunkt ska medlemmen därefter upprätta en treårig handlingsplan för hur arbetet i kommunen ska bedrivas.

Som en del i baslinjemätningen har besökare vid kommunens mötesplatser för äldre, politiker och besökare i samband med kommunens seniorvecka fått ge sin syn på hur Botkyrka kommun kan bli mer åldersvänligt. Utöver det har en enkät genomförts bland målgruppen. Inventeringen visar främst utvecklingsbehov inom fyra områden. Dessa är boende, kommunikation och information, social delaktighet samt trygghet och utemiljöer.

Det är dock viktigt att ha med sig att resultatet av inventeringen inte med säkerhet är representativt för gruppen äldre då de kommuninvånare som deltar i denna typ av aktiviteter och som väljer att framföra sina åsikter tillhör i många fall en del av befolkningen som är mer socioekonomiskt etablerad av befolkningen med trygghet och intresse av att tala och göra sin röst hörd.

Vid en jämförelse med inventeringar gjorda av andra kommuner som en del i nätverket blir det dock tydligt att varianter av dessa fyra fokusområden är vad som framgår även i dessa.

Med utgångspunkt i resultatet av baslinjemätningen har ett arbete genomförts inom berörda förvaltningar, det politiska styret och Botkyrkabyggen för att få fram på vilket sätt kommunen bäst kan svara på de behov och önskemål som framkommit i inventeringen. Kommunala pensionärsrådet har informerats under arbetets gång och beretts möjlighet att komma med kommentarer på planen efter dess framtagande.

Handlingsplanens upplägg

Handlingsplanen beskriver arbetet inom de fyra fokusområden som identifierats som extra prioriterade i samband med inventeringen. Varje fokusområde inleds med en beskrivning av några av de saker som görs idag inom området och följs därefter av vilka ytterligare satsningar kommunen föreslås genomföra under planperioden. Av varje satsning framgår vem som ansvarar för dess genomförande samt när den ska genomföras.

Aktiviteter i handlingsplanen ska följas upp årligen. Detta sker i samband med uppföljningen av mål och budget i Botkyrkas planerings- och uppföljningssystem.

Fokusområden

Fokusområde 1 – Boende och boendemiljö

Beskrivning av fokusområdet

I samband med baslinjemätningen framgår det att bostaden och boendemiljön är ett av de viktigaste fokusområdena för de tillfrågade äldre. Fokusområdet handlar om att säkerställa att äldre har tillgång till trygga, tillgängliga och ekonomiskt överkomliga bostäder och boendemiljöer som stödjer ett självständigt och aktivt liv. En god boendemiljö innebär också att som att äldre ska ha nära till service, grönområden och kommunikationer.

Som en del av detta uttrycker de äldre önskemål om val av boendeform – från vanliga lägenheter i såväl hyres- som bostadsrätt, till trygghetsbostäder och andra typer av seniorinriktade boenden. Även tillgänglighet är en central del av fokusområdet. Det handlar både om att öka tillgången till tillgänglighetsanpassade bostäder och att kunna bo kvar i den egna bostaden när behoven förändras, exempelvis genom bostadsanpassning.

Vad görs idag inom området?

Redan idag arbetar kommunen aktivt för att skapa en plats där människor kan leva och åldras med värdighet, oavsett ålder. Arbetet kopplat till fokusområdet kan kategoriseras inom tre olika områden: samverkan, tillgänglighetsanpassning och boendesituationen.

Samverkan

Dialogen med den äldre målgruppen, liksom med invånare i allmänhet, sker genom följande etablerade forum:

Kommunala pensionärsrådet (KPR)

Ett rådgivande organ (inte beslutande) som syftar till att stärka äldres delaktighet. Kommunen informerar KPR om planerade förändringar inom områden som bostadsplanering, äldreomsorg och tillgänglighet, och KPR får möjlighet att lämna synpunkter på exempelvis detaljplaner.

Botkyrkadialogen

Kommunens övergripande dialogforum där tjänstemän och politiker samlar in invånares åsikter. Forumet riktar sig till alla kommunmedlemmar, oavsett ålder, och fokuserar på en specifik kommundel i taget.

Tillgänglighetsanpassning

Tillgänglighet i stadsplanering

Kommunen arbetar systematiskt med att öka tillgängligheten i stadsplaneringen. Alla större projekt bedöms utifrån hur väl utemiljöerna fungerar för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Anpassningar i byggnader och offentliga miljöer

I kommunens byggnader, såsom skolor, förskolor och kultur- och idrottsanläggningar, genomförs successiva Anpassningar enligt gällande regler. Det handlar bland annat om ramper, hissar, kontrastmarkeringar, hörslinor och tydlig skyltning. Även gator, torg och parker anpassas vid ny- eller ombyggnation, exempelvis genom taktila stråk, sänkta trottoarkanter, bättre belysning och tillgängliga toaletter. Busshållplatser och övergångsställen tillgänglighetsanpassas regelbundet, med fokus på områden där många äldre bor.

Otillgängliga bostäder och möjligheter till bostadsanpassning

Många äldre ansöker om särskilt boende på grund av otillgängliga bostäder, till exempel svårigheter att ta sig in i fastigheten, trånga ytor eller otillgängliga trappor. Ett alternativ till särskilt boende är bostadsanpassningsbidrag, där personer med funktionsnedsättning kan få ekonomiskt stöd för att anpassa sin bostad. Vanliga åtgärder är att ta bort trösklar, installera ramper eller automatiska dörröppnare samt att anpassa badrum, kök och andra utrymmen för att underlätta vardagen.

Boendesituationen

Äldre i Botkyrka bor ofta kvar i sina hem längre än de önskar eller klarar fysiskt. Detta beror främst på en brist på lämpliga, prisvärda bostäder i närområdet. Denna situation leder till social isolering, ökad risk för olyckor och skapar inlåsnings effekter på bostadsmarknaden. En behovsinventering visar att det finns en efterfrågan på både bostadsrätter och hyresrätter nära service som apotek och affärer.

Befintliga lösningar och aktörer:

Botkyrkabyggen (kommunalt bostadsbolag)

Botkyrkabyggen erbjuder "Seniorbo 65+", vilket är tillgänglighetsanpassade hyresrätter med närhet till kommunikationer och service. Dessa bostäder inkluderar en fastighetsvärd för ökad trygghet, bland annat med prioriterad snöskottning. De har också öronmärkt vissa markplanslägenheter i vanliga beståndet för äldre.

Privata fastighetsägare

Ingen av kommunens privata fastighetsägare erbjuder i dagsläget några

riktade hyresrätter för äldre. Det åldersinriktade boendet som finns privat är i form av seniorbostadsrätter (55+) genom bostadsrättsföreningar.

Botkyrka kommun

Kommunen har sedan 2019 en bostadslots som erbjuder neutral vägledning och stöd till seniorer i olika boendefrågor. Lotsen kan hjälpa till med allt från ekonomisk rådgivning kring försäljning och reavinstbeskattning till att ställa sig i bostadskö och planera en flytt. Bostadslotsen samarbetar med relevanta organisationer och föreningar och anordnar årligen aktiviteter riktade till seniorer, bland annat informationsträffar om boendekonomi, familjejuridik, trygghet, ensamhet, bostadstillägg och bostadsanpassning.

Aktivitet 1:1 Ökad samverkan med de äldre

Varför?

Botkyrka har ett antal etablerade samverkanskanaler genom vilka den äldre målgruppen kan påverka. I samband med behovsinventeringen framkommer dock önskemål om att öka de äldres delaktighet i samhällsplaneringen ytterligare.

Vad?

I högre utsträckning använda KPR i samhällsplaneringen genom att samtliga nämnder ansvarar för att erbjuda att informera om förändringar som föreslås och som bedöms kunna ha påverkan på den äldre gruppen. På så sätt skapas en bättre dialog och KPR bjuds in att påverka i frågor som berör målgruppen.

Hur följa upp?

En bedömning görs om KPR har fått fler relevanta frågor från nämnderna än före planperioden.

Aktivitet	Ansvar	När
I högre utsträckning använda KPR i samhällsplaneringen genom att komma ut och informera om förändringar som bedöms kunna påverka målgruppen.	Samtliga nämnder som berörs av planen.	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid, med början direkt efter planens godkännande.

Aktivitet 1:2 Öka kännedomen om bostadsanpassning

Varför?

En tillgänglig och anpassad bostad ökar äldres möjligheter till ett självständigt liv och kan även leda till att behovet av äldreomsorg senareläggs. Möjligheten till kvarboende är mot denna bakgrund ett viktigt utvecklingsområde. Samtidigt visar inventeringen i samband med baslinjemätningen att informationen om möjligheterna att få bidrag för bostadsanpassning upplevs bristfällig.

Vad?

Tydliggöra och tillgängliggöra informationen om bostadsanpassning på hemsidan.

Kommunens seniorfältare och äldrelots – som har i uppdrag att arbeta uppsökande för att bryta ofrivillig ensamhet respektive verka för att öka äldres möjlighet till en hälsosam ålderdom – informerar om möjligheten att få bidrag för bostadsanpassning i sina kontakter med äldre.

Hur följa upp?

Antalet besök på Botkyrka.se som gäller information om bostadsanpassning följs per delår för att se om antalet besök ökar.

Seniorfältarna och äldrelotsen följer månadsvis hur många de informerat om möjligheten att få bostadsanpassningsbidrag.

Aktivitet	Ansvar	När
Öka kunskapen om bostadsanpassning bland äldre genom att göra informationen på hemsidan mer lättillgänglig.	VOF ²	Genomförs under våren 2026
Öka kunskapen om bostadsanpassning bland äldre genom information från seniorfältarna och äldrelotsen i samband med uppsökande verksamhet.	VOF	Påbörjas våren 2026

² Vård- och omsorgsförvaltningen.

Aktivitet 1:3 Öka kännedomen om bostadslotsens stöd

Varför?

En bidragande anledning till att äldre väljer att bo kvar i ett sämre anpassat boende trots förändrade behov är låg kännedom om boendebalternativ, bostadstillägg och bostadsanpassning. Det gör att många seniorer agerar för sent i frågan om att flytta till en behovsanpassad bostad vilket försvårar flytten när den väl blir aktuell alternativt resulterar i att behovet av stöd från äldreomsorgen tidigareläggs. För att underlätta denna boendeövergång har Botkyrka sedan ett antal år tillbaka en bostadslots med ett särskilt uppdrag mot den äldre befolkningen. Vid behovsinventeringen framgår att det stöd som bostadslotsen erbjuder efterfrågas och nyttjas, men att kännedomen om funktionen samtidigt är bristfällig inom vissa delar av målgruppen.

Vad?

Fler seniorer ska känna till det stöd som finns att få av kommunens bostadslots. Det ska ske genom att information om bostadslotsen inkluderas i fler befintliga kanaler riktade till seniorer, såsom nyhetsbrev, sociala medier och uppsökande verksamhet.

Hur följa upp?

Aktiviteten följs upp genom att regelbundet följa hur många samtal bostadslotsen får för att mäta om antalet samtal ökar.

Aktivitet	Ansvar	När
Öka kännedomen om bostadslotsens stöd till äldre	KSF ³	Våren 2026 och framåt

Aktivitet 1:4 Öka dialogen om boende för seniorer med privata utförare

Varför?

En annan bidragande orsak till att äldre väljer att bo kvar i ett sämre anpassat boende trots förändrade behov är tillgången på tillgänglighetsanpassade bostäder riktade till äldre, s.k. mellanboendeformer. Såväl den baslinjemätning som gjorts inför

³ Kommunstyrelseförvaltningen

framtagandet av handlingsplanen som kommunens befolkningsstatistik för kommande år pekar på behovet av olika mellanboendeformer.

Vad?

Bjuda in samtliga fastighetsägare och bostadsbolag som är verksamma i Botkyrka till en gemensam dialog kring äldres boende i kommunen. Syftet med dialogen är att tillsammans prata om vilka möjligheter det finns att erbjuda lägenheter som är anpassade för äldre i form av såväl enstaka lägenheter som seniorinriktade boenden. Dialogen bör även beröra frågan vad kommunen kan göra för att aktörerna ska välja att investera i den äldre befolkningen.

Minst två dialogmöten ska genomföras per år.

Hur följa upp?

Årligen följa upp att minst två dialogmöten genomförts samt vad de resulterar i.

Aktivitet	Ansvar	När
Bjuda in till dialog med samtliga kommunens fastighetsägare och bostadsbolag om möjliga boenden för äldre vid minst två tillfällen per år.	SBF ⁴ i samverkan med TEF ⁵ , KSF och VOF	Ett första möte ska genomföras under våren 2026

Fokusområde 2 – Kommunikation och information

Hur kommunen kommunicerar och informerar är av stor vikt för kommuninvånarnas möjligheter att ta del av erbjudna tjänster, hålla sig uppdaterade och vara självständiga. Brister i tillgängligheten till information kan resultera i att vissa grupper i samhället blir socialt exkluderade och inte nås av viktig information.

I behovsinventeringen i samband med baslinjemätningen tas vikten av att kommunen informerar mer och tydligare upp. Flera seniorer uppger att det

⁴ Samhällsbyggnadsförvaltningen.

⁵ Tekniska förvaltningen.

är svårt att hitta information om kommunens aktiviteter och tjänster. Det framkommer också att det bland delar av den äldre gruppen finns en upplevelse av ett digitalt utanförskap, något som kommer av osäkerhet och bristande kunskap att hantera digitala verktyg.

Fokusområdet behandlar om att säkerställa tillgången till tydlig och målgruppsanpassad information för äldre, såväl digital som tryckt sådan. Det handlar också om att verka för att färre äldre ska känna sig digitalt exkluderade till följd av bristande kunskap och tillgänglighet.

Vad görs idag inom området?

Kommunens information och tjänster

Botkyrka kommun samlar det mesta av sin information på Botkyrka.se. Där finns uppdaterad information om aktiviteter på bibliotek, mötesplatser och idrottsanläggningar samt beskrivningar av kommunens stöd och tjänster. Via hemsidan kan invånare även ansöka om äldreomsorg genom medborgartjänsten och ta del av kommunens nyheter. Ett digitalt verktyg gör det möjligt att göra en preliminär beräkning av hemtjänstavgiften utifrån individens förutsättningar, vilket ger invånarna en uppskattning av kommande kostnader.

Information till äldre invånare

För att stärka kunskapen om kommunens stöd till äldre ges tidningen ”Din guide till äldreomsorgen” ut regelbundet. Den finns på kommunens hemsida, på medborgarkontor och skickas hem till alla som fyller 75 år. Syftet är att erbjuda lättillgänglig och samlad information riktad till äldre invånare.

Digital inkludering för seniorer

För att öka den digitala delaktigheten erbjuder kommunen ”Digitala timmen för seniorer”, ett stöd som funnits i tre år. Varje dag kan äldre få hjälp med dator, telefon eller surfplatta på bibliotek och mötesplatser utan krav på föranmälan. Stödet ges av personer som står långt från arbetsmarknaden och som anställts via Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen för perioder mellan tre månader och två år. Årligen får över 500 personer stöd på fem platser i kommunen, och verksamheten har utökats i takt med behovet. De digitala coacherna håller även korta föreläsningar om säkerhet på internet och hur man undviker bedrägerier, följt av en kort frågesport där deltagarna kan testa sina kunskaper.

Aktivitet 2:1 – Översyn av Botkyrka.se för att öka tillgängligheten

Varför?

Behovsinventeringen visar att kommunen inte fullt ut når fram med sin information och kommunikation till gruppen äldre. Det finns stora skillnader i hur väl den äldre målgruppen tar till sig digital information, varför det är viktigt att det är så enkelt som möjligt att hitta och att läsa den digitala informationen. En tillgänglig hemsida gör att äldre lättare kan hitta information, utföra ärenden självständigt och ta del av samhällsservice. Det stärker deras delaktighet och minskar behovet av stöd från andra.

Vad?

Under hösten 2025 har kommunen inlett en förstudie av Botkyrka.se med utgångspunkt i att undersöka hur hemsidan möter invånarnas behov, stödjer verksamhetsmålen och speglar kommunens varumärke. Som en del i detta har synpunkter och tankar hämtats in från olika förvaltningar och en fokusgrupp med representanter från olika medborgargrupper skapats. Seniorperspektivet, att öka tillgängligheten och att förbättra sökbarheten är delar som har lyfts och som kommer finnas med när hemsidan förändras.

Hur följa upp?

Förändringarna av Botkyrka.se kommer att följas upp under arbetets gång genom en utvärdering tillsammans med fokusgrupperna.

Aktivitet	Ansvar	När
Översyn av Botkyrka.se	KSF	Påbörjades hösten 2025

Aktivitet 2:2 – Informera om kommunens stöd och tjänster

Varför?

För att ge fler äldre möjlighet att ta del av kommunens information är det viktigt att kommunen använder olika kommunikationskanaler, såväl digitala som tryckta och muntliga.

Vad?

För att nå ut till invånare i kommunen som inte tar del av digital information i så stor utsträckning informerar seniorfältarna och äldrelotsen om det stöd

och de aktiviteter som kommunen kan erbjuda i syfte att bryta isolering och leva ett hälsosammare liv.

Hur följa upp?

Seniorfältarna och äldrelotsen följer månadsvis antal interaktioner med medborgare och antal hänvisningar till såväl civilsamhälle som internt.

Aktivitet	Ansvar	När
Att seniorfältarna och äldrelotsen informerar om det stöd och de aktiviteter som kommunen kan erbjuda.	VOF	Påbörjas våren 2026

Aktivitet 2:3 – Erbjud IT-stöd för seniorer

Varför?

Behovsinventeringen visar att det finns ett digitalt utanförskap som riskerar att bli större i takt med att allt fler delar av samhället digitaliseras.

Vad?

Fortsätta att erbjuda IT-stöd för seniorer genom:

- Digitala timmen
- Kommunens mötesplatser en gång i veckan
- Apoteket på Tumba och Vårsta bibliotek varannan vecka, där seniorer får lära sig mer om appar
- Digital hjälp på finska på biblioteken
- Digital coach

Hur följa upp?

Säkerställa att samtliga aktiviteter genomförs.

Följa om det fortsatt finns efterfrågan på stöd kopplat till digitala tjänster genom resultatet i medborgarundersökningen på frågan om digital mognad.

Aktivitet	Ansvar	När
Fortsätta med det digitala stöd till äldre som ges redan idag	VOF och KOF ⁶	Löpande

Aktivitet 2:4 – En väg in genom medborgarcenter

Varför?

Öka tillgängligheten och serviceupplevelsen till kommunens tjänster.

Vad?

Skapa en väg in för de äldre medborgarna så att de kan kontakta kommunen via en enda kanal – Medborgarcenter. Medborgarcenter ska kunna svara direkt på en hel del frågor men vid behov också lotsa de äldre vidare.

Aktivitet	Ansvar	När
Erbjuda medborgaren en väg in, via medborgarcenter	VOF och KSF	Våren 2026

Fokusområde 3 – Social delaktighet och inkludering

Fokusområdet Social delaktighet och inkludering beskriver behovet av att alla äldre i Botkyrka ska kunna delta i sociala, kulturella, politiska och religiösa aktiviteter, känna gemenskap och ha dagliga sociala kontakter i sin närmiljö och i samhället. Detta omfattar både organiserade aktiviteter på kommunens mötesplatser och mer informella sociala sammanhang som kontakt med grannar, familj och vänner. Sådana möten skapar möjligheter att använda sin kompetens och erfarenhet, känna sig respekterad samt bygga självförtroende och relationer mellan och inom generationer.

I arbetet för ett åldersvänligt Botkyrka är det centralt att stärka synen på seniorer som aktiva samhällsdeltagare. Alla äldre ska kunna känna sig respekterade och ha möjlighet att bidra och delta oavsett bakgrund,

⁶ Kultur- och fritidsförvaltningen

livserfarenhet, funktionsförmåga eller identitet. Social delaktighet och inkludering är ett av Botkyrkas prioriterade fokusområden i utvecklingen av ett mer åldersvänligt samhälle.

Vad görs idag inom området?

Kommunen arbetar aktivt för att erbjuda träffpunkter, aktiviteter, träningsmöjligheter och andra typer av sociala sammanhang för äldre för att bidra till social delaktighet och inkludering. Nedan beskrivs delar av det som görs idag inom fokusområdet.

Kommunens mötesplatser för äldre

Kommuns mötesplatser för äldre är kostnadsfria verksamheter där seniorer kan träffas och deltar i aktiviteter som främjar social gemenskap, hälsa och delaktighet. De erbjuder allt från fika till träningspass, tematräffar och stöd i digitala frågor. Mötesplatserna drivs av frivilliga och målet är att motverka ensamhet, stärka livskvaliteten och skapa trygga miljöer där äldre kan påverka innehållet utifrån sina egna intressen. Sedan hösten 2025 finns mötesplatser i fyra olika kommundelar.

Förebyggande stöd i ett tidigt skede

I linje med den nya socialtjänstlagens tydliga fokus på förebyggande insatser erbjuder kommunen olika uppsökande, rådgivande och hälsofrämjande verksamheter. Tanken är att minska glappet mellan behov och stöd, till exempel genom att hjälpa till att hitta sociala sammanhang, komma ut eller veta var man ska vända sig. Målet är att minska ensamhet, ge vägledning och praktiskt stöd samt bidra till en meningsfull vardag – i nära samverkan med andra verksamheter och civilsamhället.

Aktiviteter för seniorer

Kommunen erbjuder olika kulturaktiviteter för äldre genom flera av sina verksamheter. Botkyrka konsthall och kommunens bibliotek samarbetar kring riktade seniorprogram, till exempel minnescaféer, konstverkstäder, och sociala träffar där äldre kan mötas och delta i kreativa aktiviteter. Inom kommunens biblioteksverksamhet anordnas även återkommande evenemang för seniorer, såsom samtal, bokklubbar, författarbesök, digitalt stöd och olika kulturprogram. Vad för typ av aktiviteter som erbjuds seniorer bygger till stor del på dialog med målgruppen.

Seniorveckan och Bo Bra-mässan

Utformningen av seniorveckan bygger på önskemål och synpunkter från seniorer och genomförs till stor del av seniorer och föreningar. Under veckan erbjuds olika evenemang, föreningsaktiviteter och möjligheter att prova på befintliga verksamheter som främjar gemenskap, delaktighet och ett aktivt liv.

Bo bra mässan, som arrangeras årligen av kommunen, fokuserar på ett smartare, tryggare och mer trivsamt liv som äldre. Mässan har olika teman och erbjuder föreläsare, olika aktiviteter och möten med utställare, kopplade till aktuellt tema.

Föreningsstöd

Kommunen beviljar bidrag till olika föreningar som bedriver verksamhet för äldre. Föreningarna ansvarar själva för aktiviteterna, medan kommunen ger stöd genom aktivitets-, lokal- och evenemangsbidrag. Bidragen möjliggör en bred verksamhet av till exempel bingo, matlagning, studiebesök, läger, rörelseaktiviteter som boxning och vattengympa samt bevarande av kulturarvet genom kulturföreningar. I vissa fall handlar verksamheten helt enkelt om att erbjuda en öppen mötesplats för fika och social gemenskap. Föreningsstödet är i många fall en förutsättning för att ideella föreningar ska kunna bedriva verksamhet och bidra till en aktiv och meningsfull fritid för äldre. Även mångkulturella föreningar och idrottsföreningar spelar en betydande roll, särskilt för seniorer som inte besöker kommunens övriga mötesplatser.

Aktivitet 3:1 – Minska ensamheten bland äldre

Varför?

Ofrivillig ensamhet bland äldre ökar risken för både fysisk och psykisk ohälsa, som depression, demens och hjärt-kärlsjukdomar. Ensamhet kan också leda till sämre livskvalitet och minskad delaktighet i samhället. Genom att minska och förebygga ensamhet stärks äldres hälsa, trygghet och möjlighet att leva ett aktivt och meningsfullt liv.

Vad?

Under hösten 2025 har en äldrelots inrättats i kommunen för att genom uppsökande verksamhet och samarbete med såväl vårdcentraler som civilsamhället erbjuda hälsofrämjande samtal i syfte att minska ofrivillig ensamhet bland äldre.

Hur följa upp?

Den upplevda ensamheten mäts vid första samtalet med utgångspunkt i en vetenskapligt prövad frågemall. Samma mall används vid det uppföljande samtalet för att mäta om upplevelsen av ensamhet förändrats.

Aktivitet	Ansvar	När
Genom uppsökande verksamhet och hälsofrämjande samtal minska den upplevda ensamheten bland äldre.	VOF	Påbörjas våren 2026

Aktivitet 3:2 – Särskilda träningstider för äldre

Varför?

Bakgrund. Få fler seniorer att röra på sig.

Vad?

Särskild satsning på tider för äldre för att förbättra folkhälsan. Att även som äldre kunna leva, utvecklas och ha ett aktivt liv.

Hur följa upp?

Följa per tertial om de riktade träningstiderna används av målgruppen.

Aktivitet	Ansvar	När
Erbjuda särskilda träningstider för äldre.	VOF	Från våren 2026

Aktivitet 3:4 – Tillgängliggöra seniorveckan för fler

Varför?

Seniorveckan är ett effektivt sätt att få fler äldre att känna till vilket stöd och vilka aktiviteter som kommunen erbjuder samt att inspirera till aktivitet, kreativitet och gemenskap. Kommunen vill därför ge fler möjlighet att ta del av satsningen.

Vad?

För att fler ska kunna delta i seniorveckan kommer kommunen att utöka sina busstransporter i samband med veckan.

Hur följa upp?

Mäta antalet deltagare under seniorveckans program för att jämföra med tidigare år.

Aktivitet	Ansvar	När
Göra seniorveckan tillgänglig för fler genom att utöka kommunens busstransporter till olika aktiviteter.	VOF	Seniorveckan 2027

Aktivitet 3:5 – Installera ”pratbänkar”

Varför?

Aktiviteten grundar sig i seniorers behov av att känna delaktighet och möjlighet till mellanmännsliga möten och sociala interaktioner i offentliga miljöer.

Vad?

Skapa tillgängliga sittplatser med en särskild utformning som tydligt uppmanar personer att prata med varandra på utvalda platser i offentliga miljöer såsom parker, torg och knutpunkter som äldre personer tycker om att vistas på. För att bänkarna ska placeras på mest lämpliga sätt bör kommunen rådfråga ett urval av seniorer inför genomförandet.

Satsningen marknadsförs genom sedvanliga kanaler samt genom muntlig information i samband med uppsökande verksamhet.

Hur följa upp?

Ställa frågan till kommunens pensionärsorganisationer och KPR vad de anser om placering, utformning och informationsinsatser.

Aktivitet	Ansvar	När
Inrätta pratbänkar i samtliga kommundelar.	SBF	Påbörjat innan seniorveckan 2027

Fokusområde 4 – Trygghet och utemiljöer

Trygghet och utemiljöer är centrala fokusområden eftersom de direkt påverkar äldres möjlighet att leva ett aktivt, självständigt och socialt liv. Trygga och tillgängliga utomhusmiljöer skapar förutsättningar för att äldre ska kunna röra sig fritt, delta i samhällslivet och bibehålla sin hälsa.

För Botkyrka innebär detta att arbeta med belysning, orienterbarhet, skötsel av offentliga platser och trygghetsfrämjande strukturer i närmiljön. När äldre känner sig trygga utomhus ökar deras vilja och möjlighet att vistas ute, träffa andra och använda lokala mötesplatser. Det bidrar till social delaktighet, minskad ensamhet och bättre fysisk och psykisk hälsa.

Vad görs idag inom området?

Kommunen arbetar löpande för att stärka tryggheten för äldre genom både sociala insatser och förbättringar i den fysiska miljön. Arbetet sker i samverkan med polis, Botkyrkabyggen och delar av civilsamhället för att skapa säkra och trivsamma utemiljöer nära där seniorer bor och rör sig.

Trygghetsskapande arbete

Kommunen arbetar med olika trygghetsskapande åtgärder som syftar till att äldre ska kunna känna sig trygga i sin vardag. Arbetet omfattar bland annat våldsprevention och breda brottsförebyggande insatser riktade mot hela befolkningen, inklusive seniorer. Genom att stärka den lokala närmiljön, följa upp trygghetsfrågor och samverka mellan verksamheter vill kommunen skapa goda förutsättningar för äldre att leva ett aktivt och tryggt liv.

Brottsförebyggande arbete

Det brottsförebyggande arbetet omfattar insatser som syftar till att minska risken för att äldre påverkas av kriminalitet eller otrygghet. Kommunen samordnar sina insatser med polisen och Botkyrkabyggen genom EST-möten – Effektiv samordning för trygghet – där aktörerna varje vecka delar en gemensam lägesbild och identifierar behov i olika bostadsområden.

Trygghetsvandringar

Trygghetsvandringar är ett konkret verktyg för att förbättra utemiljöer och öka tryggheten för bland annat seniorer. Under trygghetsvandringar deltar kommunen, fastighetsägare och boende för att identifiera brister i belysning, trafiken, siktlinjer och andra miljöfaktorer som kan skapa otrygghet.

Aktivitet 4:1 Genomföra fler trygghetsvandringar

Varför?

Av behovsinventeringen framgår önskemål om att kunna påverka utformningen av närområdet i större utsträckning, såsom placeringen av bänkar och toaletter, planeringen av grönområden, belysning, snöröjning, underhåll av gångvägar och sandning för att öka de äldres trygghet.

Vad?

Kommunen ska genomföra fler trygghetsvandringar tillsammans med äldre.

Hur följa upp?

Satsningen ska följas genom att mäta hur många trygghetsvandringar som har genomförts och hur många som valt att delta vid vandringarna.

Aktivitet	Ansvar	När
Genomföra fler områdesvandringar med äldre	KSF i samverkan med SBF	Kontinuerligt under planperiodens giltighetstid, med början direkt efter planens godkännande

Aktivitet 4:2 Generationsövergripande aktiviteter

Varför?

Möten mellan generationer minskar ålderssegregation, främjar lärande, ökar tryggheten i samhället och skapar ömsesidig samhällsnytta.

Generationsövergripande aktiviteter bidrar också till ett mer åldersvänligt samhälle genom att skapa miljöer där människor kan mötas och vara aktiva oavsett ålder.

Vad?

Genomföra projekt ”Generationers styrka”, ett generationsöverskridande projekt mellan seniorer och ungdomar. Projektet ska utveckla en metod som förbättrar barns, ungdomars och seniorers fysiska och psykiska hälsa genom olika generationsöverskridande aktiviteter. Syftet är dels att förbättra folkhälsan, dels att bidra till ett mer inkluderande och sammanhållet samhälle. Olika aktörer i både kommunen och civilsamhälle är delaktiga i drivandet av projektet och utförandet av olika aktiviteter.

Projektet pågår 2025–2027 och följande delar ska genomföras:

- 40 aktiviteter per år som främjar fysisk aktivitet och rörelseglädje
- 20 aktiviteter per år som främjar gemenskap och bygger relationer
- 2 evenemang per år (till exempel match eller turnering)

Hur följa upp?

En forskningsgrupp från Karolinska institutet är knuten till projektet i syfte att ge stöd i att öka kunskapen om generationsöverskridande samarbete och effekt. De bidrar även med kompetensstöd vid mätningmetoder, datainsamling och analys.

Efter avslutat projekt kommer det finnas både en handbok och en dokumentärfilm som ska spridas vidare inom kommunen, och även till andra kommuner via en nationell informationsträff. Den kommer att beskriva arbetet och vilka effekter och resultat projektet haft.

Aktivitet	Ansvar	När
Genomföra projekt "Generation styrka" i Tullinge	KSF	Har påbörjats under 2025

Aktivitet 4:3 Informera om hemberedskap

Varför?

Att informera äldre om hemberedskap är viktigt eftersom det stärker deras trygghet och förmåga att klara sig vid störningar i samhället. Äldre kan vara mer sårbara vid exempelvis strömavbrott, avbrott i hemtjänst eller begränsad framkomlighet, och tydlig information gör det lättare för dem att förbereda sig praktiskt. Kunskap om hur man klarar basbehov som värme, vatten, mat och kommunikation minskar oro och ökar känslan av kontroll. Det underlättar även för kommunen och andra aktörer vid en kris när fler är förberedda och kan hantera situationen självständigt under den första tiden.

Vad?

Aktiviteter riktade mot seniorer under beredskapsveckan och seniorveckan för att informera om hemberedskap.

Hur följa upp?

Aktiviteten följs upp i den utvärdering som görs bland deltagarna efter seniorveckans respektive beredskapsveckans genomförande.

Aktivitet	Ansvar	När
Informera om hemberedskap i samband med seniorveckan och beredskapsveckan	KSF	Seniorveckan och beredskapsveckan